

Viktor Pelevin

VYDAVATEĽSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV

Viktor Pelevin

t

Viktor Pelevin

t

Russian text copyright © by Viktor Olegovič Pelevin 2009
Slovak publishing rights are aquired via FTM Agency, Ltd., Russia, 2016
Translation © Miloš Ferko 2016
Cover design © Ľubica Končeková 2016
Slovak edition © Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov,
spol. s r. o. Bratislava 2016
e-mail: vsss@stonline.sk
<http://www.vsss.sk>

u. fond
na podporu
umenia

Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu umenia

VYDAVATEĽSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV,
spol. s r. o.

Z ruského originálu *Виктор О. Пелевин: t, ООО «Издательская Группа Азбука-Амтикус», Издательство АЗБУКА, Москва, 2015* preložil Miloš Ferko
Redakčná a jazyková úprava Agáta Karčová
Obálka a sadzba Ľubica Končeková
Tlač P + M, s. r. o., Turany
Prvé vydanie
Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-946-6

Motto

...vojak zabudnutý Bohom vlasti.
Som hrdina – akého románu, povedzte?
I'm a soul, Dža.

Piatok

Prvá část

ŽELEZNÁ BRADA

I

Len čo trať začala stúpať, staručký parný rušeň spomalil. Akurát veľmi vhodne – za oknom sa rozprestrel očarujúco krásny výhľad, takže obaja pasažieri v kupé, ktorí práve dopili čaj, sa nadhlo pohrúžili do pozorovania.

Na vrchole vysokého kopca žiarilo bielobou šľachtické sídlo, postavené akýmsi márnotrátym bláznom.

No ešte podivnejšie než bieloskvúci palác pôsobil oráč, ktorý kráčal za pluhom úbočím kopca. Vysoký čiernobradý svalnatý muž v dlhej halene. Nohy bosé, dlane spočívali na úchytoch dreveného pluhu ťahaného mohutným záprahovým koňom.

– Vaša eminencia, nezdá sa vám tento výjav akosi biblický?

Otázku položil cestujúci s bujnými ryšavkastými fúzmi v hedom károvanom obleku a s rovnakou čiapkou mladému duchovnému v tmavofialovom rúchu s čiernym klobúkom, ktorý sedel oproti.

Duchovný, ktorý bradou i telesnou konštrukciou veľmi pripomínal oráča zotrúvajúceho za oknom, sa odvrátil od skla a s milým úsmevom sa spýtal:

– Čo konkrétne biblické by sa mi tu malo zdať, vaša milosť?

Pán v károvanom obleku upadol do rozpakov.

– Voľačo pradávne majestátne. Tak by som to asi najpresnejšie vyjadril, – odpovedal. Biblia, ako vieme, tiež odkazuje na pradávne a majestátne. Tak trochu konfrontačným spôsobom. Prepáčte, ak som sa vyjadril nevhodne.

– Kdežeby, – odvetil duchovný. – Netreba byť natoľko apologetickým.

– Prepáčte, akým?

– Apologetickým, náchylným k nadmernému ospravedľňovaniu. Laici sa počas rozhovoru s predstaviteľmi cirkvi za každým usilujú zmieniť o čomsi duchovnom. Nie je na tom nič zlé. Naopak. Je skvelé, ak jedným mihom oka zvrtneme myšlienky k vznešeným témam...

– Knopf, – predstavil sa károvaný pán. – Ardalion Knopf, železiarstvo. Zdá sa mi, že som sa nepredstavil. A vy ste, áno, otec Pajsij, pamätám si.

Duchovný zdvorilo naklonil čierny klobúk.

Knopf sa opäť otočil k oknu. Sídlo aj oráč boli ešte v dohľade.

– A viete, otec Pajsij, aký tajomný hrad sa týči na kopci? To je Jasná Poľana, sídlo grófa T.

Vyslovil to takto: „grófa Té“.

– Vari naozaj? – duchovný reagoval otázkou zo slušnosti, no bez záujmu. – Aké zvláštne meno.

– Grófa tak začali volať podľa novinárov, – vysvetlil Knopf.

– Keď tlač píše o jeho pôvode, nikdy neuvádza skutočné priezvisko, aby ju nepostihol paragraf o hanobení. A tak má teraz namiesto svojho mena krycie.

– Romantické, – pousmial sa duchovný.

– Veru. A úbočím pravdepodobne kráča samotný gróf T. On to má namiesto rannej rozcvičky. Veľký človek.

Otec Pajsij naznačil pohyb plecami, ktorým akoby zároveň vyjadroval údiv i súhlas so spolubesedníkom.

– Čo už, – odpovedal, – zopár hodín námahy roľníka nezaškodí ani grófovi.

– Ak by som smel byť taký smelý, – zaropotal Knopf, ktorý priam stáby striehol na tento okamih, – vaša eminencia, ako vnímate exkomunikáciu grófa T. cirkvou?

Duchovný zväžnel.

– To je nanajvýš tragická udalosť, – riekol ticho, – veď čo môže byť hanebnejšie než vyhnutie údu cirkvi z jej lona? No príčina zjavne tkvie v hriešnych a rúhavých grófových skutkoch, s ktorými som však napokon nebol dôsledne oboznámený.

– Rúhavé skutky? V tomto prípade si dovoľím vyjadriť nesúhlas s vašou eminenciou. Gróf T. je jednou z najvýznamnejších mravných autorít našich čias. A jeho majestát exkomunikáciou cirkvi vonkoncom neutrpel. Zatiaľ čo autorita cirkvi akosi...

– Aké dôvody vás vedú k tomu, aby ste grófa T. považovali za mravnú autoritu? – ozval sa zvedavo duchovný.

– Akože aké. Ochranca utláčaných, ušľachtilý aristokrat, ktorý bez obáv hádže rukavicu zlu tam, kde sú vláda i polícia bezmocné... Idol obyčajných ľudí. V neposlednom rade tiež žien. Hoci aj gróf, je to naozajstný národný hrdina! Nečudo, že sa ho začína obávať dokonca i vládnuca dynastia.

Slová *vládnuca dynastia* Knopf riekol pošepky, pričom riadne vytreštil oči a ukázal prstom nahor.

– Márnosť nad márnosť, všetko je márnosť, – poznamenal otec Pajsij s úsmevom. – Mravná autorita sa vykupuje za cenu ústrkov a utrpení. Nezávisí od mienky davu. Inak by sme ju museli priznať i tanečnici, ktorá večer čo večer dvíha holé nôžky pred cvikrami obecnstva.

A otec Pajsij ukázal dvoma prstami, ako sa dvíhajú nôžky.

– Lenže gróf T. nie je tanečnica, – namietol Knopf. – A ústr-

ky ho vonkoncom neobišli. Viete, že ho nechali tajne sledovať políciou a zakázali mu pobyt mimo usadlosti? Mocenské orgány sa naoko boja o jeho zdravý rozum. A v jeho rodine sa šíria chýry, že gróf sa rozhodol odísť do Optinskej pustovne.

– Optinskej pustovne? – Otec Pajsij sa zamračil. – Prečo vlastne? A čo to má znamenať?

– Grófov zámer mi známy nie je. A čo sa týka zmyslu tých slov, vraví sa všeličo. Jedni sa domnievajú, že je to nejaký tajný kláštor, v ktorom gróf mieni získať duchovné ponaučenie od svätých starcov-rozkolníkov. Druhí tvrdia, že Optinská pustovňa je výraz, ktorým sekta hesychastov označuje najnú hranicu mystického zážitku, vrchol duchovného povznesenia, a netreba ho hľadať na mape. Tretí, z vládnych orgánov... vonkoncom si neviem predstaviť ich myslenie, no pre voľačo považujú grófov úmysel vstúpiť do Optinskej pustovne za nebezpečný. Preto proti Železnej Brade poslali najlepších agentov tajnej služby.

– Železnej Brade? – spýtal sa duchovný pre istotu.

– Hej. Tak volajú grófa v Treťom oddelení.

– Odkiaľ máte tieto informácie?

Knopf pohotovo vytiahol z vrecka poskladané noviny:

– Tuhľa píš. V Chýroch Petrohradu.

Duchovný sa rozosmial:

– Na vašom mieste by som nepripisoval význam chýrom, ktoré šíria takéto plátky. Sú to všetko číročisté klebety. Verte mi.

Knopf pozrel na hodinky, potom sa uprene zahľad na duchovného.

– Lenže zvesti o domácom väzení grófa sú absolútne autentické, – povedal. – Viete, mám známosti na polícii. Povedali mi to dôverne. A ešte aj mnoho iných zaujímavostí.

– Smel by som sa opýtať, akých?

– Vracia, – riekol Knopf, – pričom sa pozorne díval na otca Pajsija, – že gróf T. si zohnal dvojníka. Vysoké chlapisko spo- medzi mužikov. Spravil mu bradu zo starej parochne. A po- siela ho orať k rýchliku zakaždým, keď sa chce nebadane vy- tratiť z usadlosti. On sám sa skrýva v preoblečení. Nastúpi na vlak, presne tam, kde vy, otče, a ide si, kam sa mu za- chce...

– To už hej, – poznamenal otec Pajsij. – Vskutku zaujímavé. Tak či onak, pán Knopf, na obchodníka so železiarskymi po- trebami sa príliš dobre vyznáte v záležitostiach polície.

– A vy ste zas, otče, na duchovného príliš vystrojený. Aha ho, aký revolverisko pod rúchom, že až pažba trčí. Načo vám takýto?

Duchovný siahol rukou pod rúcho a vytiahol odtiaľ dlhý trblietavý revolver.

– Tento? – spýtal sa hľadiac naň, akoby ho videl po prvý- krát. – Ále, na vlky. Naša farnosť je odľahlá, ďaleko od stani- ce. Cesta dlhá, nôcka tmavá...

– Francúzsky, Savage? – zapriadol Knopf. – Pekný. Počkajte, teraz vám ukážem svoj.

A vytiahol spoza pazuchy hrbatý policajný Smith & Wes- son.

V kupé nastala zvláštna situácia.

Fialový duchovný a károvaný obchodník sedeli na kože- ných pohovkách s revolvermi v rukách. Niežeby sa nimi pria- mo jeden druhému vyhrážali (ich rozhovor bol ladený skôr veselo a zábavne), no hlavne si zreteľne, nedvojzmyselne dý- chali z ústia do ústia.

– Keď sme už teda pri grófovi T., – riekol Knopf, – viete, čo je to neprotivenie sa zlu násilím?

– Isteže, – odpovedal duchovný, pričom sa pohrával s re- volverom. – Morálna koncepcia, podľa ktorej je neprípust-

né odplácať zlo zlom. Argumentuje evanjelióvymi citátmi. Samozrejme, svojvoľne povytŕhanými zo súvislostí. Hospodin naozaj povedal: „Ak ťa niekto udrie po pravom líci, nastav mu aj druhé.“ Ale povedal tiež: „Nepriniesol som pokoj, ale meč.“

– Takže morálna koncepcia? – uistil sa Knopf, hladkajúc prstom bubienuk. – Ja mám iné informácie.

– Aké?

– Gróf T. sa v priebehu celého života zaoberal východnými bojovými technikami. Tieto sa stali základom vytvorenia jeho vlastnej školy boja bez zbraní. Je to čosi ako grécko-rímsky zápas. Ibaže drsnejšie. Princíp spočíva v presmerovaní sily a hybnosti protivníka, ktorý útočí, proti nemu. S minimálnym vynaložením vlastného úsilia. Železná Brada dosiahol v tomto umení najvyšší stupeň majstrovstva. A práve tento spôsob boja sa nazýva neprotivenie sa zlu násilím. Skrátene *neznas*. Účinky sú natoľko smrtonosné, že s grófom nie je možné poradiť si inak než guľkou.

Knopfovo rozprávanie na otca Pajsija zjavne zaúčinkovalo. Vystrašene sa chytil rukou za bradu. Akoby sa obával, že z Knopfových slov pre ňu vyplynú nejaké dôsledky. Hlaveň jeho revolvera sa však, ako predtým, dívala na Knopfa.

– Tak Železná Brada, – riekol s vytreštenými očami, – to už hej... A prečo tá podivná prezývka?

Knopf pokrčil plecami.

– Asi dačo ázijské... Veď aj vami spomenutý etický aspekt neprotivenia sa zlu je jednoducho súčasťou dekoračnej filozofie, ktorú Ázijčania s obľubou pridávajú k svojim krvavým bojovým umeniam. Preto bol prenasledovateľom, ktorých poslali na hon grófa T., vydaný príkaz, aby v prípade, že sa pokúsi o odpor, spustili paľbu.

– Hrôzy hrôzúce tu vykladáte, – zavzdychal otec Pajsij. – A to

vari len tak začnú strieľať do úbohého vyobcovanca? Ved' smrť mimo Iona cirkvi, v čase, keď je naňho uvalená anatéma, je najistejšou cestou do pekla!

– Nuž, otče, a čo si máme počať, my podriadení v službe? Ved' grófa inak premôcť nemožno. Je to strašný protivník. Hoci treba uznať, usiluje sa nezašpiniť si ruky krvou. Jeho ázijská filozofia tkvie v tom, že na úder nezareaguje úderom, ale vztýči medzi sebou a protivníkom životu nebezpečnú bariéru, na ktorej sa rozbije útok spolu s útočníkom. Prekážka môže nadobúdať rozmanitú podobu, no práve v jej tvorbe gróf T. preukazuje neprekonateľné majstrovstvo.

– To teda znamená, že do grófa budú strieľať? – spýtal sa ešte raz otec Pajsij.

Zdalo sa, že sa s touto strašnou myšlienkou nijako nevie vysporiadať.

– Obávam sa, že áno, – skrúšene potvrdil Knopf.

Vo vzduchu stuhlo napäté mlčanie. Potom zrazu denné svetlo zastrel súmrak. Nastala tma. Vlak vošiel do tunela. Racht kolies, odrážaný kamennými stenami, okamžite prehlušil ostatné zvuky.

Nevedno, čo sa v priebehu nasledujúcej jednej či dvoch minút presne odohralo v duniacej temnote. Keď však opäť prišlo svetlo, kupé vyzeralo viac než zvláštne.

Vzduchom plávali kúdoly šedomodrého dymu pušného prachu. V skle okna sa rozprestierali tri otvory po guľkách. Na podlahe sa váľal prestrelený klobúk otca Pajsija. Knopf s krvavou podliatinou na čele polosedel-pololežal v bezvedomí na koženej pohovke. S otvorenými ústami a dopredu trčiacimi rukami zviazanými vlastnou viazankou. A otec Pajsij sa mocoval s oknom.

Na dvere kupé hlasno zaklopali. Otec Pajsij reagoval iba zdvojnásobením úsilia. Lenže okno nepovoľovalo. Drevený rám zjavne pod vplyvom vlhkosti napuchol a zasekol sa.

Zasa zaklopanie.

– Otvorte!

– Sekundičku, páni, – ozval sa otec Pajsij. – Iba čo sa oblečiem.

Zároveň s týmito slovami sa rozohnal a kopol do okna. Gulkami prestrelené sklo prasklo a odniesol ho závan vetra. Otec Pajsij rýchlo vytiahol z rámu najväčšie črepiny a šmaril ich za seba.

– Nestrieľajte si z nás, okamžite otvorte! – zaznelo z chodby. – V opačnom prípade vylomíme dvere!

– Hneď, hneď...

Otec Pajsij vykukol z okna. Pred nimi tiekla veľká rieka – vlak sa už blížil k mostu.

– Výborne, – zamrmľal.

Do dverí udreli a otec Pajsij sa začal ponáhľať. Ohnutím spodného okraja rúcha uvoľnil dve k vnútornému lemu prišité slučky, ktorými stáby strmeňmi prevliekol topánky. Dve rovnaké slučky sa nachádzali v rukávoch. Otec Pajsij nimi prestrčil dlane. Následne vyliezol na stolík a čupol si pred vybité okno, ktoré pripomínalo štvoruhlastú papuľu s riedkymi priesvitnými zubami.

Zaznel omnoho silnejší úder. Dvere vyleteli z pántov. Do kupé vtrhli ľudia s revolvermi v rukách. Bolo ich mnoho a navzájom si prekážali. Skôr, než prišli k stolu, otec Pajsij sa od neho mocne odrazil a vyskočil z vlaku.

Prenasledovatelia sa vrhli k oknu. Prvý z nich vyskočil na stolík, odvážne nasledoval utečenca a desivo prudkým úderom zaboril hlavu do mostového nosníka, ktorý sa zrazu vynoril z prázdnoty. Telo odmrštené od liatinovej konštrukcie udrelo o vozeň a treslo na zem ako vrece. V kupé sa rozľahli výkriky zlosti a hnevu. Potom sa z okna vyklonil druhý prenasledovateľ s dvoma revolvermi v rukách.

Spomedzi mostových nosníkov bolo vidno pokojnú, ako by dagerotypom znehybnenú rieku pod klenbou ľahkých načechraných oblakov. Nad vodou sa sťa otvorený dáždňik vo vetre vznášalo fialové rúcho otca Pajsija. Plachtiac vzduchom v podobe obrovskej poletuchy sa blížilo k vodnej hladine.

Tresli výstrely. Jedna guľka sa odrazila od nosníka, zvyšné pozdvihli nad rieku fontánky. A potom ľudia, ktorí sa zhlukli v kupé, stratili otca Pajsija z dohľadu.

//

Zhodené rúcho pomaly odplávalo do hmly hlbín, na hladinu rieky sa vynoril už nie otec Pajsij, ale gróf T. – mladík s čiernou bradou v bielej košeli s bočným zapínaním bez goliera. Zhlboka sa nadýchol, otvoril oči a pozrel na oblohu.

Nebeská klenba súvisle pokrytá načechranými oblakmi pripomínala strechu meniacu priestor medzi nebom a zemou na obrovský otvorený pavilón – osviežujúco chladné letné divadlo, v ktorom hrá všetko živé. Ticho narúšal iba odkiaľsi z diaľky doliehajúci hukot vzdalujúceho sa vlaku. Navyše bolo ešte počuť jednotvárnny šplechot vody, akoby ktosi v rôznych intervaloch hádzal do vody priehrstia kameňov.

Bez ohľadu na nebezpečenstvo, z ktorého práve vyviazol, cítil T. zvláštny pokoj a vnútornú rovnováhu.

„Nebo býva zriedkakedy také vysoké,“ pomyslel si, pričom prižmúril oči. „Za jasných dní v ňom výšky vôbec nieta – iba blankyt. Aby sa stalo vysokým alebo nízkym, načim oblaky. Nuž a tak je to i s ľudskou dušou. Nikdy nebýva vysoká alebo nízka sama osebe. Všetko závisí výlučne od plánov a ideí, ktoré ju v danom okamihu napíňajú... Pamäť, identita – to všetko je tiež ako oblaky... Napríklad ja...“

Citové rozpoloženie grófa T. sa zrazu nesmierne prudko zmenilo. Vnútornú rovnováhu vystriedal nečakaný strach, T.